

GABIRIA Julen, *Connemara gure bihotzetan*, Igartza Saria 1998, Elkarlanean, 2000

Ana URKIZA

Oroimen hautsia

1998. urteko Igartza Sariaren irabazle da, eta merezimenduz, Julen Gabiriaren "Connemara gure bihotzetan". Zortzi kapituluk (argazkiz apaindua) eta beste zortzi ipulnek osatzen duten eleberri honetan, Julenek estilo gazte eta freskoa eskaintzen du, gaurkoa alegia, egungo gazteen maitasunaren gaineko eta maitasunaren ingurukoel buruzko kezak, zalantzak, jokaerak, sinesmenak, eta abar luze baten jabe egiteko irakurlea.

Memoriaren bila

Txemak, bere neska laguna zen Eider auto istripu batean galdu ondoren, azken honek urtebete lehenago Irlandara egindako bidala errepikatzea erabakitzen du, Eiderren gelan "Eire" jartzen zuen disketea aurkitu ondoren. Eleberrian zehar, lehenik Eiderrek eta gero Txemak Irlandan zehar egiten duten ibilbidea deskribatzeaz gain, Eiderren egunerokoa izango den disketeko edukiaren berri ematen joango zailo irakurleari. Eguneroko honetan, Txemak' espero ez zuen hainbat egia aurkituko du, eleberriarren hasieran azaltzen diren korapilo guztiak askatuz, baina ez preseski, Txemak espero zezakeen bezala.

Txemak memoria edo oroimenaren puska bat nahi du: Eiderrek

maite zuela esango dion "zerbait", eta "zerbait" horri esker, kontzientzia garbitu ondoren, ahaztutzen ikasi eta zerotik berriz hasi.

Elderrengandik ez du, ostera, espero zuen mezurik jasoko; aitzitik, ezin dela iragana ezabatu eta berriz zerotik hasi ulertuko du; oroimenarekin bizitzen ikasi behar dela, alegia, eta ahazturak ez duela existitzen. Txemari, hainbeste landutako oroimen idealizatua hausten zailo.

Pertsonaien jokabideari erreparatuz, biktimaren sujetua aldatu edo irauli egiten dela esan liteke. Hasieran, Eider baita hildakoa eta Txema sufritzen duena. Eta azkenean ulertzen baita, Eider zela sufritzen ari zena eta Txema hilda zegoena.

Gabiriak maisuki erabiltzen duen ballabidea da iraulketarena, efektu bera pairatuko baitute eleberrian zehar memoria, askatasuna, engainua eta heriotzaren ideiek ere.

Eleberriaren giltzak

Eleberriaren giltza nagusia sekretua da; sekretuaren edo susmoaren inguruko jakinmina: Txema gabe Eiderrek Irlandara egindako bidaian gertaturikoen berri jakin nahia, Eiderren benetako sentimenduak aurkitu beharra, disketearen edukia ezagutzeko premia...

Eleberri borobila da, bai istorioaren kontaketari dagokionean, bai idazleak detallerik txikiena ere azaltzeko eta arrazoitzeko duen eran. Kapituluaren amaieran, kapitulu bakoitzean landutako gaiaren laburpen gisako bat aurkituko du irakurleak. Baina alpagarriena, kapitulu bakoitzaren ondoren Gabiriak txertatzen dituen ipuinak dira. Kapitulu osoa sinbolizatzen duten kontakizunak dira, eleberriaren maila literarioa igoko dutelarik. Aipatu ipuinok, istorio nagusiaren barrena eten bat egiteko balio dute, arnasa emateko irakurleari. Ipuinak dekodifikatu egin behar dira ordea, kapituluaren barrena azterturikoaren berri hausnartu eta azalpenaren arrazoiak idoro; ideiekin jolas egitea izango da idazleak bilatu nahi duena eta bikainki lortzen duena.

Egiaren alderdi biak

Eleberria, ez zailo bat ere arrotz egingo noizbait bakarrik bidaiatu

duenari. Bertan, momenturen batean edo bestean, bidalari orori bururatu ohi zaizkion zalantzak, ziurtasun gabeziak, galderak eta jokatibideak aurkituko baititu.

Memoria, denbora, engainua, bakardadea, maitasuna, ziurtasuna, askatasuna, konfidantza eza, inmentsitatea, ezereza, heriotza eta bengantza dira idazleak landuko dituen galak eta bakoltzari tratamendu bikoitza ematen dio. Horretarako, Julenek hiru ahots erabiliko ditu nagusiki eleberrian: narratzailearena, Eiderrena eta Txemarena. Eleberriaren hasieran Txemaren ahotsa izango du lagun irakurleak, apurka-apurka, Eiderrenean sartzen joateko. Eleberrian barrena Txemaren begi eta pentsamendu izatetik, Txemaren ikuspegitik abiatzetik, Eiderrenera jauzi egitera helduko da irakurlea. Eiderren larrupean ondo mugitzen da Julen eta hizkerari dagokionean, sexuen arteko bereizketarik ez du egiten, gaurko belaunaldien errealtatearen ispilu.

Emakumearen rola, beharbada, euskal literaturan ohikoa ez den bezala, oso aktiboa da. Eleberriko pertsonala nagusia dela esan daiteke, nahiz eta bere tratamendua zeharkakoa izan.

Ahots berri baten jabe

Erraz irakurtzen den eleberria da "Connemara gure bihotzetan"; borobila eta aldi berean arina, mamitsua, osoa, eta momentu gutxian tentsioa mantentzen duena.

Gaien tratamendua oso sakonekoa da, azterketa heldu baten fruitu, egiazko esperientziaren parera jasoko duen metaforen ikutuaz azaldua.

Julen Gabiria ahots berri baten jabe da eta trebetasun handiz landu ditu bere lehen eleberri honetan, pertsonala eta gal ezberdinen joan-etorriak, hirugarren zein lehen pertsonaren ikuspuntuak, eta argazkiaren zein ipuinaren estilistika eleberriaren barrena.